

Tema: Unge og alkohol

MAGASINET
RUS

6. ÅRGANG | MARTS 2012

012012

MINDRE ALKOHOL – MERE SAMFUND

- Vi har jo et fantastisk privilegeret samfund, men et af de steder, hvor vi bare lukker øjnene, og hvor vi gør os selv skade, det er på alkoholområdet, siger leder af alkoholbehandlingen i Odense og formand for Alkohol & Samfund, Anette Søgaard Nielsen.

04

**06 DANSKE UNGE HAR STADIG
REKORD I FULDskab**

Hver anden danske 15-årig er godt i gang med at etablere et stort alkoholforbrug. Det viser den nye Skolebørnsundersøgelse 2010.

08 HØJERE! VILDERE!

Danske unge er eksperter i at bruge alkohol og stoffer. Det har vi lært dem, mener sociolog Sébastien Tutenges fra Center for Rusmiddelforskning.

**16 UNGE STÅR AF, NÅR DET BLIVER
UNORMALT**

Når noget bliver unormalt i voksenalderen, holder de unge også op med det. Det viser erfaringerne med forebyggelse af rygning.

FOTO: COLOURBOX.COM

ALKOHOL & SAMFUND

mindre alkohol - mere samfund

FOTO: ALKOHOL & SAMFUND

FOTO: DRØK

FOTO: COLOURBOX.COM

FOTO: COLOURBOX.COM

03 **EUROPAMESTRE!**

Kræftens Bekæmpelse sætter fokus på forebyggelse af unges alkoholforbrug. Tilgængeligheden af alkohol skal begrænses og ingen under 18 år skal kunne købe eller sælge alkohol. Sådan lyder nogle af budskaberne fra organisationen.

04 **MINDRE ALKOHOL – MERE SAMFUND**

Ny organisation vil udfordre alkoholkulturen i Danmark. Ifølge formanden, Anette Søgaard Nielsen, vil Alkohol & Samfund skabe debatten på samfundsniveau for at få alkoholforbruget ned, ikke mindst af hensyn til børnene og de unge.

10 **DRUKSPIRAL I MEDIERNE**

Medierne afspejler en alkoholkultur, som findes i forvejen, men samtidig er de med til at forstærke og legitimere den, mener lektor i journalistik ved Roskilde Universitet Michael Bruun Andersen.

14 **NORDDJURS BRYDER STATISTIKKEN**

- Norddjurs Kommune har siden 2007 haft meget fokus på sundhed og forebyggelse. Resultatet er, at kommunens unge borgere generelt har et sundere forhold til alkohol end regionens øvrige unge, fortæller Keld Kristensen, der er ungdomskonsulent og SSP-kordinator.

22 **HÅNDHÆVELSE AF ALDERSGRÆNSER**

Amerikanernes indførelse af en "Minimum Drinking Age Law" på 21 år har vist sig at være et effektivt alkoholpolitisk tiltag, som har reddet mere end 25.000 liv over 10 år. Det er sket på trods af, at det ifølge kritikerne kniber med håndhævelsen.

01/2012

Magasinet RUS

ISSN 1904-8904
ISBN 0909-0657
Alkohol & Samfund
Drejervej 15, 5. sal | 2400 Kbh. NV
Tlf. 3529 3090 | Fax 3677 3053
kontakt@magasinet-rus.dk
www.magasinet-rus.dk

Formål

Magasinet formidler viden om metoder og politikker, som kan fremme forebyggelse og behandling af skadelig brug af rusmidler, primært alkohol.

Magasinet stiles gratis til udvalgte målgrupper. Forhandles ikke i løssalg. Interesserede kan rette henvendelse til Alkohol & Samfund. Udkommer 4 gange årligt.

Redaktion

- Direktør i Alkohol & Samfund
Johan Damgaard Jensen (Ansvarshavende)
- Marianne Kargaard (redaktør)
- Journalist Nina Bro

Læserindlæg sendes til

Magasinet RUS
Redaktør Marianne Kargaard
kontakt@magasinet-rus.dk
Gengivelser af artikler – helt eller delvist
– er kun tilladt med kildeangivelse.

Redaktionen afsluttet den 29.02.2012.

Layout og produktion

Mediegruppen Reklamebureau

Forsidefoto

Formand for Alkohol & Samfund, Anette Søgaard Nielsen, som også er områdechef i Odense Kommune.
Foto: Birger Storm

Oplag

10.000 eksemplarer

HANS STORM
FOTO: PRIVAT

EUROPAMESTRE!

Danmark har vundet europamesterskabet i herrehåndbold, men danskerne er også indehavere af endnu en titel: **De danske unge har europarekorden i druk!**

> At "nyde" og eksperimentere med alkohol opfattes af mange unge og forældre som en naturlig del af ungdomslivets overgang fra barn til voksen. Alkohol er en integreret del af ungdomskulturen, selvom en tidlig alkoholdebut og et øget alkoholforbrug i ungdommen medfører mange negative sundhedskonsekvenser, f.eks. er hjernen ikke fuldt udviklet før i starten af 20'erne. Det høje og tidlige alkoholforbrug blandt unge øger risikoen for senere i livet at drikke over højrisikogenstandsgrænserne på 14/21, med kendte negative sundhedskonsekvenser såsom dårlig trivsel og kræft.

LICENS TIL SALG AF ALKOHOL OG TOBAK

Kræftens Bekæmpelse ønsker at sætte fokus på forebyggelse af unges alkoholforbrug. Tilgængeligheden af alkohol skal begrænses. Ingen under 18 år skal kunne købe eller sælge alkohol. Aldersgrænserne for køb og salg af alkohol og tobak er i dag forskellige, f.eks. skal man være 16 år for at købe øl, men 18 år for at købe tobak og stærk spiritus. Kræftens Bekæmpelse anbefaler, at aldersgrænserne for alkohol og tobaksvarer bliver ens og sættes til 18 år. Denne

aldersgrænse anbefales at blive indført samtidig med en licens til salg af alkohol og tobak, som kan trækkes tilbage, hvis ikke aldersgrænserne overholdes. Ved at begrænse tilgængeligheden af alkohol og tobak, kan danske unges alkoholforbrug minimeres. Aldersgrænserne kan dog ikke stå alene, det er en forudsætning at aldersgrænserne overholdes og kontrolleres for at opnå den ønskede gavnlige effekt!

ET ALKOHOLFRI ALTERNATIV

Hvorfor bekymrer Kræftens Bekæmpelse sig om unges alkoholforbrug? Det gør vi, fordi et alkoholforbrug over Sundhedsstyrelsens lav-risiko-genstandsgrænse (7/14) er medvirkende til en lang række kræftformer, som kræft i mundhule, svælg, spiserør, lever, tyktarm og brystkræft. En minimering af unges alkoholforbrug og en udskudt alkoholdebut vil medvirke til Kræftens Bekæmpelses mål: At forebygge kræft. Det kan i dagens danske ungdomskultur være svært at sige nej til at drikke alkohol, og en ændring af alkoholkulturen forudsætter holdningsændringer hos både unge, forældre og institutioner, samt at der er et alkoholfrit alternativ alle steder, hvor unge i dag drikker alkohol.

POLITISK MOD TIL REGULERING

Selvom danske unge i dag er europamestre i druk, er der positive ændringer i gang. Hvor det blandt de 16–24-årige næsten er unormalt IKKE at drikke, er der for aldersgruppen 10–15-årige en faldende tendens. Derved er et europamesterskab i sundhed inden for rækkevidde, hvis der er politisk mod til at regulere muligheden for unge til at købe tobak og alkohol og sætte begrænsninger for, hvor der må ryges og drikkes!

SYNSPUNKT

Magasinets "Synspunkt" skrives på skift af behandlere, politikere og meningsdannere, som i deres hverdag er beskæftiget med rusmiddelproblemer.

Overlæge Hans H. Storm har siden 2000 været leder af Forebyggelses- og Dokumentationsafdelingen i Kræftens Bekæmpelse.

MINDRE ALKOHOL - MERE SAMFUND

Ny organisation på **alkoholområdet vil udfordre den danske alkoholkultur.**

Vi har talt med formanden for Alkohol & Samfund, som synes, at de unge bliver svigtet.

> Med sloganet "Mindre alkohol – mere samfund" inviterer Alkohol & Samfund fagfolk fra forebyggelses- og behandlingsområdet, frivillige fra foreningslivet, politikere og andre debattører til en dialog om, hvordan vi kan bevare og udvikle det "gode liv".

Alkohol & Samfund er en ny uafhængig ngo, der vil udfordre alkoholkulturen, nedbryde tabuer og gøre op med vaneforestillinger.

NATIONAL DIALOG OM ALKOHOL

- Der mangler en platform, hvor vi kan snakke om den måde, vi bruger alkohol på – uden at blive formynderiske og uden at være lyseslukkere. Hvor man kan tale om, hvordan vi kan drikke alkohol på en god måde, og hvordan vi kommer af med alle de skader, som opstår, fordi alkohol er kommet til at fylde alt for meget i vores fælles liv i dag, siger organisationens formand, Anette Søgaard Nielsen, der er en kendt skikkelse på behandlingsområdet, både som mangeårig leder af alkoholbehandlingen i Odense og som forsker på Statens Institut for Folkesundhed.

- Vi har jo et fantastisk privilegeret samfund, men ét af de steder, hvor vi bare lukker øjnene, og hvor vi gør os selv skade, det er i virkeligheden på alkoholområdet, siger Anette Søgaard Nielsen.

Hun har arbejdet med alkoholbehandling i 20 år og undrer sig til stadighed over, hvor svært det er at italesætte holdninger og synspunkter om alkohol.

- Det bliver næsten altid til en individuel dialog mellem én selv og en anden, det

bliver ikke hævet op og bliver en dialog på et samfundsniveau, hvor det jo også hører hjemme.

DE UNGE SVIGTES

Dilemmaet er mest iøjnefaldende i vores holdning til børn og unges rekordhøje alkoholforbrug, mener Anette Søgaard Nielsen.

- Én af de rigtig gode ting ved det danske samfund er, at vi er meget accepterende og stoler på den enkeltes evne til selv at kunne sortere i tingene og tage stilling, siger hun.

- I forhold til børn og unge betyder det, at vi på den ene side har nogle meget selv-kørende unge, som selv skal tage stilling til mange ting meget tidligt, blandt andet hvornår de kan begynde at drikke og hvor meget. På den anden side skal de kunne sejle op imod et massivt drikkepres fra

>> **Hvis vi gerne vil passe på det gode i alkoholkulturen, er vi nødt til at fjerne det, som skader den. Der er masser af omkostninger, både menneskelige og økonomiske, når vi lader alkoholen fylde så meget.** <<

alkoholindustrien og en våd alkoholkultur blandt de voksne. Det er en ulige kamp, mener Anette Søgaard Nielsen og efterlyser klare holdninger hos de voksne danskere, blandt andet i forhold til aldersgrænser for unges brug af alkohol.

- Vi ser åbenbart ikke, at det er afvigende i forhold til resten af verden, at vi lader vores unge drikke så tidligt og så meget. Selv om forskerne fortæller os, at det kan skade de unges fysiske udvikling, deres hjerner og indlæring, og slå dem ihjel i trafikken, så vælger vi som samfund at vende det blinde øje til. Politikerne giver forældrene hele ansvaret, og der gribes til forebyggelse, som ikke virker specielt effektivt.

Anette Søgaard Nielsen understreger, at hun ikke taler som fagperson på forebyggelsesområdet, men snarere som en bekymret borger.

- Det må da være et fælles ansvar at fjerne drikkepresset og få alkohol ud af de sammenhænge, hvor børn og unge færdes. Ud af sportsarrangementer, ud af skolearrangementer – og ud af fredagsbaren på gymnasierne og ungdomsuddannelserne. Og effektiv håndhævelse af reglerne burde være en selvfølge, siger hun og slår med hele sin faglige ballast fra behandlingsområdet fast, at alkohol er alt for farligt et stof, til at man skal slippe det ud blandt unge under 18 år.

- Det er ikke ordentligt over for de unge, og jeg synes, vi svigter dem, siger hun.

DET FOLKELIGE BILLEDE

Gennem sine mange år på behandlingsområdet har Anette Søgaard Nielsen med undren set, at der langt ind i politiker- og embedsmandskredse har dannet sig et mærkeligt billede af, hvad det vil sige at have et alkoholproblem.

- Det er et folkeligt billede af, at der er

>> Vi ser åbenbart ikke, at det er afvigende i forhold til resten af verden, at vi lader vores unge drikke så tidligt og så meget. <<

en masse mennesker, som drikker med stor glæde, og det kan de fint styre. Og så er der – ”pling” – en afgrund over til en helt afgrænset, lille gruppe, som har en sværsvær afhængighed og er socialt understøttet og sidder på bænken. Det på trods af at de fleste i deres omgangskreds har nogen, som de kan se drikker for meget, og som de er bekymrede for og ikke ved, hvad de skal stille op med. Alligevel er der denne uendeligt levedygtige forestilling om, at der slet ikke er nogen sammenhæng.

Hun håber, at Alkohol & Samfund også kan blive den platform, hvor man kan tale om, at det i bred forstand kan ske for enhver – at man uden at være socialt udsat kan havne i et overforbrug, som kan føre til misbrug og afhængighed.

HØRER TIL I FRITIDEN

Der har i årtier været kørt oplysningskampagner, som advarer mod for stort alkoholforbrug. Alligevel drikker danskerne pænt meget. Er det ikke på tide at se i øjnene, at danskerne har den alkoholkultur, de gerne vil have, og værdsætte den i al dens afslapethed?

- Hvis vi gerne vil passe på det gode i alkoholkulturen, er vi nødt til at fjerne det, som i virkeligheden skader den. Der er masser af omkostninger, både menneskelige og økonomiske, når vi lader alkoholen fylde så meget. Vi må gøre op med os selv, hvor alkohol hører hjemme, svarer Anette Søgaard Nielsen og sammenfatter selv svaret i et enkelt ord: fritiden.

- Alkohol skal væk fra trafikken, væk fra arbejdspladserne, væk fra uddannelsesstederne og væk fra de steder, hvor børn færdes. I stedet hører den til i vort fritidsliv, og i en langt mere begrænset og afslappet mængde end i dag.

FOTO: BIRGER STORM

- Det må da være et fælles ansvar at fjerne drikkepresset og få alkohol ud af de sammenhænge, hvor børn og unge færdes, siger formanden for Alkohol & Samfund, Anette Søgaard Nielsen.

Det vil også kræve politisk handling, og en national alkoholhandleplan står derfor meget højt på ønskesedlen hos den ny organisation, siger Anette Søgaard Nielsen.

ALKOHOLHANDLEPLAN

- Danmark er jo et af de få europæiske lande, som ikke har en national handleplan for, hvordan vi vil håndtere det store alkoholforbrug herhjemme. Det er uklogt. Derfor har Alkohol & Samfund sat gang i en række møder, som gerne skulle føre til, at der sker noget på det felt, fortæller Anette Søgaard Nielsen.

Den ny organisation har desuden været med til at arrangere to konferencer i marts: Alkoholkonference 2012 på Christiansborg og Alcohol in the European Union sammen med verdenssundhedsorganisationen WHO.

- Der er meget stor viden om, hvad der virker i alkoholforebyggelsen. Den viden skal vi være med til at få politikerne til at handle på – men uden den folkelige opbak-

ning lykkes det ikke. Det bliver en af vores vigtigste opgaver at få nedbrudt tabuerne og vaneforestillingerne, siger Anette Søgaard Nielsen.

FAKTA

Alkohol & Samfund er landsdækkende og uafhængig af partipolitiske, religiøse og erhvervsmæssige interesser. Organisationen vil skabe opmærksomhed og debat om alkoholkulturen for at nedsætte alkoholforbruget. Siden 1. januar 2012 har Alkohol & Samfund drevet Hope-rådgivningerne, Magasinet RUS og Bad Ad (overvågning af alkoholmarkedsføring).

Kilde: www.alkohologsamfund.dk

DANSKE UNGE HAR STADIG REKORD I *fuldskab*

Hver anden danske 15-årig er godt i gang med at etablere et stort alkoholforbrug.

FOTO: COLUREBOX.COM

> Sociolog Pernille Bendtsen kalder danske unges alkoholvaner for alarmende, efter en ny sammenligning af unges alkoholvaner i 40 lande. Ud af alle 40 lande er de danske unge dem, der oftest drikker sig fulde. Og en langt større andel af danske 15-årige har prøvet at være fulde to gange, end deres svenske og norske jævnaldrende, viser en endnu ikke offentliggjort rapport fra WHO.

Lige netop den sammenligning fortæller, at danske unge stadig drikker langt mere end andre unge. For mens unge i andre lande drikker lige så hyppigt, så foregår det oftere i et mere afdæmpet niveau, hvor man måske tager et glas vin med forældrene fredag aften eller en øl eller to med vennerne. Hos danske unge er der tale om en helt anden kultur, som i høj grad går ud på at drikke sig fuld. Pernille Bendtsen forsker i unges alkoholvaner på Statens Institut for Folkesundhed, og ifølge hende er det vigtigt at holde øje med fuldskabsparameteret.

- Fuldskaben er alarmende, for det er den, der hæmmer indlæringen og forvolder skader i hjernen, som endog kan være varige, hvis forbruget er højt nok. Det er fuldskaben, man skal sætte ind over for, mener hun.

- Har man som 15-årig været fuld to gange, så er man på vej ind i et forbrug, som er stort og vil blive større. Når de unge siger, at de har været fulde, så ved vi, at de har drukket mindst fem-syv genstande og nogle af dem en del mere. Derfor er lige netop den rekord værd at bide mærke i, siger forsker Pernille Bendtsen.

FULDSKABEN GØR FORSKELLEN

Danske 15-åriges alkoholforbrug har i mange år slået rekord i Europa. Og gør det stadig, viser den endnu ikke offentliggjorte Skolebørnsundersøgelse 2010, som er en international undersøgelse af europæiske skolebørns liv og sundhed udgivet af WHO. Undersøgelsen sammenligner blandt andet alkohol-vanerne hos 11-, 13- og 15-årige i forskellige lande, og på ét punkt stikker danske unge af fra deres jævnaldrende i lande, vi ellers sammenligner os med: De drikker sig rigtig fulde.

I undersøgelsen er knap 5.000 danske skolebørn blandt andet blevet spurgt, om de har prøvet at drikke alkohol, hvor ofte de drikker, og om de har prøvet at være fulde. På de to første punkter ligger danske unge på niveau med andre unge, men når det kommer til antallet af gange, de har været fulde, indtager danske 15-årige igen førstepladsen i statistikken.

Det samme var tilfældet i den forrige skolebørnsundersøgelse fra 2008, hvor 56 pct. svarede ja til mindst to gange at have drukket så meget, at de blev fulde. Det er omkring dobbelt så stor en andel af aldersgruppen, som man for eksempel ser i Norge og Sverige, der placerer sig som nummer 27 og 29 i statistikken. I lande som Frankrig og Italien er andelen af 15-årige, der har prøvet at være fulde, 23 og 20 procent – omkring tre gange mindre end i Danmark.

PÅ VEJ TIL ET STORT FORBRUG

Det er ottende gang, at danske børns sundhedstilstand opgøres i WHO's Skolebørnsundersøgelse. Alkoholforbruget er blot et af mange aspekter ved skolebørnenes liv, der er lavet statistik over. Og når undersøgelsen beskæftiger sig med, hvor ofte de unge har været fulde, er det netop, fordi det fortæller noget om mængden af alkohol, de unge drikker.

-Har man som 15-årig været fuld to gange, så er man på vej ind i et forbrug, som er stort og vil blive større. Når de unge siger, at de har været fulde, så ved vi, at de har drukket mindst fem-syv genstande og nogle af dem en del mere. Derfor er lige netop

FOTO: SIF

- Fuldskaben er alarmerende, for det er den, der hæmmer indlæringen og forvolder skader i hjernen, som endog kan være varige, hvis forbruget er højt nok, siger sociolog Pernille Bendtsen fra Statens Institut for Folkesundhed. Hun er den danske tovholder på den internationale udgave af WHO's skolebørnsundersøgelse, som udkommer i marts 2012.

den rekord værd at bide mærke i, siger Pernille Bendtsen.

De 5.000 børn og unge, der har deltaget i Skolebørnsundersøgelsen 2010, svarer ret entydigt på spørgsmålet om, hvorfor de drikker alkohol. 35 procent af de 15-årige svarer, at de drikker for at blive fulde. 35 procent at det er sjovere at være sammen med andre, når man er fuld, og 15 procent svarer, at de drikker for at være en del af flokken.

- Når man spørger de unge, er der ingen der siger, at de drikker for smagens eller hyggenes skyld. De drikker med det helt klare formål at blive rigtig fulde, fortæller Pernille Bendtsen.

Hun ved ikke, af hvilke grunde unge i andre lande drikker. Skolebørnsundersøgelsen har nemlig ikke stillet samme spørgsmål til dem. En forskel i kulturen omkring alkohol kan dog være en del af svaret.

- Sydeuropæere har et mønster, hvor de drikker ofte, men ikke så meget ad gangen. Danske unge har desværre kombineret kulturen fra syd, hvor man drikker ofte, med den nordiske kultur, hvor man drikker meget og gør det for at blive rigtig fuld. Resultatet er et rigtig stort forbrug blandt de danske unge, siger Pernille Bendtsen.

GAMMEL REKORD

Europarekorden i druk er ikke ny. Alkoholforbruget blandt danske 15-årige har været højt i mange år. Ifølge Skolebørnsundersøgelsen skete det store skred i løbet af få år fra 1988 til 1991. Her steg andelen af 15-årige, der drak hver uge, fra 14 til 35 procent mens andelen, der havde været fulde mindst to gange, steg fra 50 til 66 procent. Pernille Bendtsen har ikke nogen entydig forklaring på, hvad der fik forbruget til at stige, men et godt bud er, at der skete en

>> Når man spørger de unge, er der ingen, der siger, at de drikker for smagens eller hyggenes skyld. De drikker med det helt klare formål at blive rigtig fulde. <<

heftig markedsføring af alkohol, fest og ungdomskultur i de år, siger hun.

Forbruget fortsatte med at stige frem til 2002, men et stort fokus på alkohol og politiske beslutninger om aldersgrænser for køb af alkohol har faktisk vendt udviklingen de seneste 10 år. Siden 2002 er andelen af 11- og 13-årige, der har prøvet at drikke alkohol, faldet markant. Andelen af 15-årige, der drikker hver uge er samtidig faldet fra 45 til 23 procent. Mens andelen af 15-årige, der har været fulde to gange eller mere, er faldet fra 65 til 56 procent.

- Der er kommet mere fokus på alkohol siden årtusindeskiftet, og det har været med til at bremse udviklingen i forbruget. Det har hjulpet med politiske initiativer og lovgivning om salg af alkohol, og der er kommet fokus på, at man faktisk godt kan sætte nogle grænser blandt andet via SSP-arbejdet på skoler og i klubber, siger Pernille Bendtsen.

Problemet løser dog ikke sig selv, siger hun. Ifølge Pernille Bendtsen er der brug for en endnu større indsats, hvis man vil den voldsomme druk blandt danske unge til livs.

- Vi ser en smule opbrud, hvor andre dagsordner også får plads, men når vi går ud på skolerne, er det stadig over halvdelen af de 15-årige, der har været fulde og har det ugentlige høje alkoholforbrug. Så der er stadig en markant drukkultur i Danmark, siger Pernille Bendtsen.

FOTO: COLOURBOX.COM

- Danske unge er eksperter i at bruge alkohol og stoffer. De ved, hvor man får dem, hvad de koster, hvornår man skal indtage dem, hvilke typer der findes, og hvad man skal gøre, når man har fået for meget. Det har vi lært dem, siger sociolog Sébastien Tutenges, forsker ved Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universitet.

HØJERE! VILDERE!

Festindustrien tjener fedt på unges trang til stærke oplevelser, mener sociolog og efterlyser fokus på andre måder at rokke ved bevidstheden på.

> Intensitet, fællesskab og mere intensitet. Det er den følelse, der weekend efter weekend trækker danske unge ud i et natteliv, der er vådere end de fleste andre steder i verden.

Der findes mange gode forklaringer på,

hvorfor danske unge drikker mere end gennemsnittet i Europa. En våd kultur og flertalsmisforståelsen, som går ud på, at unge drikker for at være ligesom de andre, er et par af forklaringerne.

Men unges motivation til at drikke al-

kohol er ikke kun drevet af negativ påvirkning. De får nemlig noget helt specielt ud af drukorgierne, som gør weekendturene i byen dybt meningsfulde. Ifølge sociolog Sébastien Tutenges, forsker ved Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universi-

tet, får de den store følelse af at være del af en flok og stå sammen.

Fællesskabet omkring nattelivet har intet med dagligdagens produktivitet at gøre. Om natten søger de unge ikke networking og strategiske alliancer, som kan gavne en karriere, men derimod selvfor-glemmelse. Det handler om at blive en del af noget stort og intenst.

- Der er noget helt basalt lystfuldt ved at være sammen med andre uden andet formål end det at være sammen. Man glemmer sig selv og går i et med fællesskabet, og det giver nogle øjeblikke, som er dybt meningsfulde og utrolig svære at sætte ord på, forklarer Sébastien Tutenges.

SAMMEN ER VI STÆRKEST

I et forsøg på alligevel at indfange fænomenet er Tutenges grebet til en sociolog, der levede frem til begyndelsen af 1900-tallet. Dengang brugte Émile Durkheim begrebet "effervescens" fra naturvidenskaben til at beskrive mennesker, der sammen bygger en brusende stemning op. Effervescens betegner en brusende eller boblende væske, og Durkheim brugte begrebet til at beskrive festende folkemængder. Ifølge Sébastien Tutenges er bruset en rigtig god metafor for det, som de unge søger, når de beruser sig.

- Man mærker, at massen koger, som for eksempel til en tætpakket koncert eller på et fodboldstadion, i det øjeblik spillerne løber på banen. Det er den energi, mange unge gerne vil opnå på deres byture. Det er grundlæggende belønnende at være sammen med ligesindede, at stå tæt sammen, danse til de samme rytmer og blive del af et større fællesskab. De unge søger nogle bevidsthedstilstande, der har klare paralleller til det, som Durkheim anser for religiøse oplevelser, siger han.

EKSPERTER I DRUK

Sociologen har studeret de unge i deres nærmiljø. Han har blandt andet udført feltstudier i den bulgarske ferieby Slanchev Bryag, bedre kendt som Sunny Beach, hvor omkring 10.000 danske unge hver sommer

rejser hen for at feste. I Sunny Beach er drukkulturen ført ud i sin yderste konsekvens. De unge føres gennem ferien af guider, der er uddannet til at få feriegæsterne til at drikke så meget som muligt. En spørgeskemaundersøgelse fra lufthavnen blandt 1000 hjemrejsende unge viser, at hver tredje havde drukket mindst 12 genstande om dagen under ferien.

Det er blandt andet i Sunny Beach, at Tutenges har observeret og interviewet de unge for at forstå de positive oplevelser, unge får ud af den voldsomme organiserede druk. Ifølge ham er der ikke noget mærkeligt ved, at unge stræber efter ekstraordinære oplevelser. Og når danske unge bruger alkohol som middel til at nå det intense og spektakulære, er det helt enkelt, fordi de er opdraget til det, siger han.

- Mennesker har altid søgt rusen på en eller anden vis. Det særlige ved den danske ruskultur er, at vi primært søger rusen via rusmidler. Danske unge er eksperter i at bruge alkohol og stoffer. De ved, hvor man får dem, hvad de koster, hvornår man skal indtage dem, hvilke typer der findes, og hvad man skal gøre, når man har fået for meget. Det har vi lært dem, siger Tutenges.

ANDRE VEJE

Vejen til bruset behøver dog ikke gå gennem alkohol eller stoffer. Bevidsthedsændrende oplevelser kan opnås på mange måder, og i mange samfund spiller rusmidler en meget mindre rolle, end de gør i det danske. I nogle kulturer er intens dans og musik for eksempel de midler, der oftest tages i brug for at rokke ved bevidstheden, fortæller Sébastien Tutenges.

- Hvor ofte er det lige, at man taler om beruelse via musik eller bevægelse i skolen? Er der nogen musiklærere eller idrætslærere, der fortæller de unge, at der sker vilde ting, hvis man bevæger sig på bestemte måder i en halv time? Måske nogle enkelte hippielærere rundt omkring, men ellers ikke. Til gengæld får de unge rigelig information om alkohol og stoffer i skolen, siger han.

Når danske unge slår verdensrekord i druk, er det dog ikke kun, fordi de lever i en kultur, der lærer dem at drikke. Det skyldes også, at store virksomheder tjener mange penge på at organisere nattelivet sådan, at de unge drikker mest muligt. Der bliver tjent store penge på de unges trang til fællesskab og intensitet. Alkoholproducenter, diskoteker og rejsebureauer organiserer i stigende grad begivenhederne, når unge går ud, og målet er, at få de unge til at drikke mest muligt. I Danmark ser man eksempler på tendensen, når en producent som CULT sender Cult-piger ud i nattelivet og etablerer ritualer omkring deres produkter. I Sunny Beach har rejseselskaberne professionelle guider, som er uddannet til at få de unge til at drikke mere.

- Vi har kigget ret grundigt på effekten af guiderne i Sunny Beach, og det viser sig, at unge drikker mindre, når de går i byen uden at være i selskab med en guide. Det går stadig vildt for sig, fordi de nu engang kommer fra vores kultur og er oplært i at bruge rusmidler, men de drikker ikke så meget, når de er alene i byen, som når der er en guide i selskabet. Festindustrien promoverer og tjener penge på alkohol, og den er med til at definere fest som stordruk, siger Sébastien Tutenges.

FOTO: CENTER FOR RUSMIDLEFORSKNING

Sociolog Sébastien Tutenges er forsker ved Center for Rusmiddelforskning på Århus universitet. Han står bag en række sociologiske studier af unges adfærd i nattelivet, og han har blandt andet gennemført feltstudier blandt danske unge i byen Sunny Beach i Bulgarien.

DRUKSPIRAL I MEDIERNE

Medierne afspejler en alkoholkultur, som findes i forvejen, men samtidig er de med til at forstærke og legitimere den, mener lektor i journalistik.

> "Drik dig i hegnet for en hund", "Drik dig ned på voksen og værdig vis" eller "Drik igennem med Helena Christensen". Hjemmesider og livsstilstillæg som Berlingskes AOK og Politikens I Byen bringer med jævne mellemrum udførlige guider til, hvor man bedst, hurtigst og billigst får sig en gedigen brandert.

- Men drukguiderne er et redaktionelt problem i et land, hvor alkohol udgør et betydeligt problem for samfundet, siger lek-

tor i journalistik ved Roskilde Universitet Michael Bruun Andersen, da Magasinet RUS viser ham en række eksempler. Aviserne lever ikke op til deres samfundsmæssige ansvar, mener han.

- Der er i høj grad tale om guides, der taler til de unge, og der er ingen tvivl om, at pressen her er med til at legitimere en drukkultur blandt de unge. Det er en spiralbevægelse, for selvfølgelig afspejler medierne en kultur, som findes i forvejen, men

de er samtidig med til at forstærke den på en måde, som man aldrig ville gøre på andre samfundsmæssigt problematiske områder, for eksempel med tobak eller med stoffer, siger Michael Bruun Andersen.

SKAL TILTRÆKKE DE UNGE

Drukjargonen er ikke at finde i dagbladenes første sektioner, hvor alkohol som oftest behandles, når der kommer en ny rapport, der viser, at danske unge drikker for meget,

Drukuniverset er ikke forbeholdt de trykte medier. Ved Dansk Melodi Grand Prix 2012 agerede den 34-årige værtinde, Louise Wolff, en ung pige på tur i Jomfru Ane Gade. Hun og medværten tager for sig af de våde varer, og sketchen ender med, at hun stærkt beruset kaster op, mens medværten holder hendes hår væk fra kummen.

eller når journalister skriver om misbrug. Men den seriøse tone i hovedaviserne står i skarp kontrast til tonen, når man kommer om i avisens tillæg. Her omtales druk meget ofte ukritisk og positivt. Forklaringen er ifølge Michael Bruun Andersen, at aviserne i tillæggene lægger de kritiske briller til side, fordi de har brug for at sælge annoncer og tiltrække en ung læserskare.

- Her er tale om kommerciel journalistik, som er knyttet til en ung målgruppe, og et af grundproblemerne med den slags journalistik er, at der er en kraftig tendens til at stryge læseren med hårene. Man indtager de samme holdninger som målgruppen for at få den til at læse. Men det er dårlig redaktionel policy, når man ligefrem guider læserne ind i en problematisk alkoholkultur, siger Michael Bruun Andersen.

IKKE KUN I GUIDER

Det er ikke kun i bylivsguiderne, at journalister vælger at slå på alkohol, når de skal fange læseren eller seeren. Da herrelandsholdet i januar vandt guld ved EM i håndbold, var et af de mest stillede spørgsmål fra journalisterne bagefter, om spillerne skulle drikke, når sejren skulle fejres.

Spørgsmålet blev stillet så mange gange, at det fik nyhedschef på B.T. Casper Hjorth til at skrive en kritisk leder om sportsjournalisters fokus på alkohol.

I efteråret 2011 bragte Avisen.dk en nyhed om en undersøgelse, der viser, at medarbejdere, der ses med kollegerne i fritiden, har det bedre på arbejdet end medarbejdere, der ikke gør. Avisen.dk valgte overskriften "For få fyraftensøl dræber arbejdsglæden", selv om undersøgelsen ikke nævnte noget om alkohol. I løbet af få timer blev historien citeret på en række medier, uden at nogen studsede over den manglende sammenhæng mellem overskrift og indhold. DR viderebragte historien på sin hjemmeside med et billede af tre personer i nissehue og med snapseglass i hånden.

Hope Alkohol klagede over den uheldige sammenkobling til lytternes og seernes redaktør hos DR, Jacob Møllerup, men fik ikke medhold i klagen.

Da herrelandsholdet i januar vandt guld ved EM i håndbold, var et af de mest stillede spørgsmål fra journalisterne bagefter, om spillerne skulle drikke, når sejren skulle fejres.

I efteråret 2011 bragte Avisen.dk en nyhed om en undersøgelse, der viser, at medarbejdere, der ses med kollegerne i fritiden, har det bedre på arbejdet, end medarbejdere, der ikke gør. Avisen.dk valgte overskriften "For få fyraftensøl dræber arbejdsglæden", selv om undersøgelsen ikke nævnte noget om alkohol.

>> Der er ingen tvivl om, at pressen her er med til at legitimere en drukkultur blandt de unge. <<

Michael Bruun Andersen, lektor, RUC

"Overskriften og billedteksten må ses som et forsøg på at være morsom og afspejler kun dårligt artiklens samlede indhold. Selvfølgelig er imidlertid en retvisende gengivelse af artiklen fra Avisen.dk," svarede han.

På TV bliver druk og alkohol også hyppigt brugt som en reference, når journalister skal skabe en god stemning i studiet.

I Melodi Grand Prix 2012 bragte DR1 et to minutter langt underholdningsindslag, hvor den underliggende historie er, at værterne går i byen i Jomfru Ane Gade i Aalborg og ender med, at værten Louise Wolff "kastede op" i et toilet.

AOK: VI SKRIVER OM DET, DER FINDES

Et af de livsstilstillæg, der ofte bringer positive omtaler af druk og guider til, hvor det kan foregå, er Berlingskes AOK, og her er redaktør Lars Rix uenig i kritikken. Han mener, at bladet har en nuanceret dækning af bylivet.

- Jeg synes, vi er relativt mådeholdne med at behandle det stof. Det er klart, vi skriver meget om byliv, og hvad der åbner af nye barer og restauranter, og på det seneste har vi også skrevet en del om de nye discountbarer, som åbner rundt omkring i København, men jeg synes faktisk, at vi prøver at behandle det med en vis distance, siger Lars Rix. >

>> **Vi skriver ikke, at det er ok at drikke sig skidefuld og vælte rundt i København, men vi vil ikke afholde os fra at vinkle på druk.** <<

Redaktør Lars Rix, Berlingske AOK

Han mener ikke, at avisernes omtale er med til at skabe en drukkultur.

- Vi afspejler helt klart en kultur, som er en del af virkeligheden i København. For eksempel er der på det seneste dukket en del såkaldte gratisbarer op i København, og det skriver vi selvfølgelig om, og det er klart, at druk indgår, når man skriver om den slags barer, for det er en væsentlig del af deres koncept, siger Lars Rix.

- Det er klart, at vi indimellem spiller på alkohol, når vi vælger overskrifter til bylivsstoffet. Alkohol indgår som en vigtig del af mange folks måde at gå i byen på. Vi skriver ikke, at det er ok at drikke sig skidefuld, og vælte rundt i København, men vi vil ikke afholde os fra at vinkle på druk. Det bliver behandlet på samme måde som alle mulige andre emner, siger han.

CITAT ER INGEN UNDSKYLDNING

På AOK's hjemmeside kan man se en af de nye "gratisbarer" omtalt under overskriften: "Det fede er, at du kan drikke dig stiv for 100 kr." Overskriften er et citat fra en af barens ejere, og derfor mener Lars Rix ikke, at avisen med den artikel guider til druk.

- Så længe det ikke er os, der er afsenderen, mener jeg, at det er sobert. Vi beskriver det sprog, som folkene bag stedet bruger. Så det mener jeg er i orden. Det var noget andet, hvis det var os, der sagde "her kan du drikke dig stiv, uden at det koster noget". Det ville være over grænsen, siger Lars Rix.

Lektor i journalistik Michael Bruun Andersen mener imidlertid, at der er grund til selvransagelse i medierne.

- Medierne har ikke kun til opgave at tjene penge til ejerne. De har også et ansvar

over for samfundet, som rækker ud over at tilfredsstille en annoncevenlig målgruppe, siger han.

- Det er et redaktionelt problem at tørre den af på kilden, for det er journalisten, der vælger historien og vinklen. Det holder ikke en meter at gemme sig bag, at overskriften skrives som et citat. Det er kommerciel journalistik, som pleaser målgruppen og undskylder sig med, at den afspejler kulturen, uden at tænke på, at man er med til at legitimere og understøtte den. De kun-

ne jo også vælge at guide målgruppen ud af drukkulturen i stedet for ind i den, siger Michael Bruun Andersen.

- Medierne bør gribe i egen barm og stille sig selv det spørgsmål, om det er en redaktionel opgave at guide folk til at drikke så meget som muligt og at slå det hen som sjov og god service. Man kan stille det lidt hardcore spørgsmål, om staten skal understøtte medier, som undergraver de statslige initiativer på alkoholområdet, siger Michael Bruun Andersen.

>> **Man kan stille det lidt hardcore spørgsmål, om staten skal understøtte medier, som undergraver de statslige initiativer på alkoholområdet** <<

Michael Bruun Andersen, lektor, RUC

ALKOHOL ER INGEN ALMINDELIG HANDELSVARE

FOTO: COLOURBOX.COM

Light-udgaven af alkoholpolitisk klassiker er nu tilgængelig på dansk.

> De samfundsmæssige og menneskelige omkostninger ved overforbrug af alkohol er så store, at alkohol ikke kan betragtes som en almindelig handelsvare på linje med sæbepulver og sokker. Derfor må der af hensyn til folkesundheden indføres reguleringer af produktet, som begrænser forbruget.

Sådan lyder et af budskaberne i "Alcohol: No Ordinary commodity", som af mange anses for at være en milepæl i den alkoholpolitiske forskning. Værket udkom første gang i 2003, og forfatterne var en række anerkendte forskere fra USA og Europa. De havde systematisk gennemgået forskningen på området, analyseret evidensen og kunne udpege, hvilke alkoholpolitiske indsatser der virker bedst.

I 2010 udkom anden udgave, som afspejler den kraftige stigning i mængden af videnskabeligt bevis for effektive alkoholpolitiske indsatser der er kommet til siden første udgave.

En af forfatterne, den amerikanske professor Thomas Babor, siger om materialet:

- Sammenfattende kan man sige, at vi

i dag har bedre muligheder for at identificere en effektiv forskningsbaseret alkoholpolitik, som fremmer folkesundheden, end nogensinde før.

LIGHT-UDGAVE

Midt i glæden over at der er tilvejebragt så stor viden, konstaterer Babor også, at den politik, som skal tage hånd om de alkoholrelaterede problemer, alligevel sjældent bygger på et videnskabeligt grundlag. Der er alt for ofte et politisk vakuum, som fyldes med strategier og interventioner, som enten ikke er blevet evalueret eller er ineffektive.

- Eftersom alkohol ikke er en almindelig handelsvare, kan offentligheden med rette forvente sig en mere oplyst tilgang til alkoholpolitikken, mener Babor.

Han har derfor skrevet et sammendrag af "Alcohol: No Ordinary Commodity", en light-udgave på 12 sider, som skal gøre det videnskabelige grundlag endnu mere tilgængeligt for beslutningstagerne.

Dette sammendrag er nu blevet oversat af Magasinet RUS til brug i en bredere alkoholpolitisk debat herhjemme.

Det indgår som en artikel i RUS-serien og kan downloades fra vores hjemmeside, www.magasinet-rus.dk – søg på den danske titel "Alkohol: Ingen almindelig handelsvare". Her findes også et link til Thomas Babor's artikel på engelsk.

DET HER VIRKER!

Alkoholpolitik, som i følge forskningen kan få forbruget ned:

- Beskatning, der øger priserne
- Restriktioner på den fysiske tilgængelighed til alkohol
- Indgreb over for spritkørsel
- Korte interventioner overfor forbrugere med et risikofyldt forbrug
- Behandling af forbrugere med alkoholafhængighed

Kilde:

Alcohol: No Ordinary Commodity.

FOTO: UNIVERSITY OF CONNECTICUT

Thomas Babor er professor på University of Connecticut School of Medicine, USA. Hans forskning omfatter kortlægning, diagnostik, forebyggelsesindsatser, evaluering af behandlinger samt alkohol- og narkotikapolitik. Thomas Babor er forfatter og medforfatter til mere end 200 artikler, og han har skrevet eller redigeret mere end 15 bøger og monografier. Han er medforfatter til bøgerne "Drug Policy and the Public Good" og "Alcohol: No Ordinary Commodity – Research and Public Policy".

Rikke Krogh Hansen og Keld Kristensen fra Norddjurs kommune peger på en årelang forebyggelsesindsats som forklaring på, at de unge i deres kommune både starter senere og drikker mindre end unge i andre kommuner.

FOTO: NIELS SØRENSEN

NORDDJURS BRYDER STATISTIKKEN

Unge i Norddjurs Kommune har generelt **et sundere forhold til alkohol end regionens øvrige unge.**

> Mønsteret er klart i de seneste undersøgelser fra Sundhedsstyrelsen: Danske unge har stadig den europæiske førertrøje på, når det gælder druk. Men Norddjurs Kommune bryder mønsteret. I den seneste sundhedsanalyse fra Region Midtjylland skiller kommunens unge sig ud ved at have en senere alkoholdebut og mindre forbrug end gennemsnittet.

- Norddjurs Kommune har siden 2007 haft meget fokus på sundhed og forebyggelse. Men også før den tid var der fokus på det blandt de unge, f.eks. i områdets ungdomsklubber, forklarer Keld Kristensen, der er ungdomskonsulent og SSP-kordinator i Ungnorddjurs.

- Men hvor vi på 2-3 år kunne halvere

antallet af rygere bare ved at sætte nogle tiltag ind, har vi måske kun fået sat debutalderen halvandet år op, mens jeg har været med, fortæller ungdomskonsulenten om sin indsats gennem 15 år.

FRA GODT TIL BEDRE

Forebyggelsen blev i 2010 udvidet med et nyt projekt med midler fra Sundhedsstyrelsens "Unge og Alkohol"-pulje.

- Vi er altid på udkig efter noget, der støtter forebyggelse. Og selv om det egentlig gik godt, er der jo altid noget, der kan gøres endnu bedre, forklarer sundhedskonsulent Rikke Krogh Hansen om baggrunden for den øgede indsats.

Der er tale om et treårigt projekt om at

udskyde de unges alkoholdebut, og det foregår i samarbejde mellem kommunens sundhedsafdeling, Ungnorddjurs og sundhedsplejen.

ERFARINGER VIDEREFØRES

I en årrække har Keld Kristensen og andre ungdomskonsulenter besøgt alle kommunens 7.-klasser. Der var dog kun ressourcer til to timers oplæg om alkohol og fester samt en samling med forældrene, hvor de udarbejdede fælles klasse-regler omkring alkohol.

- Det blev klart for os, hvor lidt forældrene i grunden vidste om de unges virkelighed, fortæller Keld Kristensen.

Ud fra de lokale skolars egne under-

søgelse blandt 9.-klasserne begyndte man samtidig at bruge social pejling og flertalsmisforståelser som arbejdsmetode blandt børn og forældre.

- Når statistikken f.eks. viste, at en stor del unge med alkoholdebut på 13 år eller yngre også senere havde prøvet at ryge hash, mens ingen af dem med alkoholdebut som 15-årig havde gjort det, så gjorde det indtryk på forældrene. Især fordi tallene ikke stammede fra København, men fra 9.-klassen på deres lokale skole, siger ungdomskonsulenten og tilføjer, at de samme arbejdsmetoder nu bruges i det opfølgende projekt.

TIDLIG INDSATS

- Med projektet har vi nu ressourcer til at mødes med både børn og forældre allerede i 6. klasse. Ikke mindst i forhold til forældrene er det vigtigt at sætte fokus på alkohol så tidligt som muligt, for det er deres alkoholkultur og udmeldinger, der ofte er problematiske, lyder det enigt fra Rikke Krogh Hansen og Keld Kristensen.

Indsatsen er også udvidet, så der kan holdes to møder om året for alle kommunens 6.-klasser og deres forældre om alkohol. Og børnene følges de næste to klassetrin med tilsvarende samlinger.

- Det er medarbejdere fra Ungnorddjurs, der sammen med blandt andre skolernes sundhedsplejersker og SSP tager hånd om undervisningen. Det er en styrke, for de kender i forvejen børnene, forklarer Rikke Krogh Hansen.

Eleverne har på forhånd udfyldt nogle spørgeskemaer, der senere bruges til at snakke om flertalsmisforståelser. F.eks. om overdrevne forestillinger om, hvor tidligt andre begynder at drikke, og hvor meget.

- Siden sættes de unge i grupper med forældre. Sammen udfylder de en tipsku-
pon med facts om alkohol, og de diskuterer nogle opstillede dilemmaer omkring alkohol og fester, forklarer Keld Kristensen om indholdet af samlingerne.

- Med den rigtige indgangsvinkel gør det ikke noget, at de drøfter det uden at have erfaringer med alkohol. Og vi er bevidste om at vinkle det, så alkohol ikke introduceres som et spændende område, de får lyst til at afprøve, siger Rikke Krogh Hansen.

VIGTIGE ALTERNATIVER

Projektet har indtil videre skabt en god dialog om alkohol, mens både børn og voksne er til stede. Og ikke mindst vurderer konsulentene, at det har stor betydning, at forældrene samles og laver fælles aftaler om

at skubbe debutalderen. Selvom det er en udfordring at få alle til at møde op.

- Vi får god respons om, at indholdet af samlingerne rammer godt. Jeg fornemmer også, at forældrene snakker mere om alkoholproblematikken og er blevet mere bevidste om, at deres børn er fritidsaktive, fordi det kan holde dem fra festmiljøet, siger Keld Kristensen.

Han understreger, at det er vigtigt med gode alternativer til drukkemiljøet sammen med den oplysende indsats og fremhæver kommunens gode alkoholfri klubtilbud som afgørende.

- I forbindelse med projektet drøfter 7.-klasserne bl.a., hvordan en god fest uden alkohol kan skrues sammen, og om nogle måneder mødes ca. 400 elever fra alle kommunens 7.-klasser her i klubben. De vil feste uden alkohol og opleve et sjovt alternativ, som de selv har planlagt, siger Keld Kristensen.

Yderligere et projekt viser, hvordan kommunen tænker alternative muligheder ind i forebyggelsesarbejdet.

- Vi har ansat to fritidsvejledere til at guide de børn og unge, som står uden fritidsaktiviteter. Derigennem er vi også med til at pege på et alternativ til alkohol, forklarer Rikke Krogh Hansen.

Den tidlige indsats i 6. klasse betyder også, at de unge endnu ikke er begyndt at drikke alkohol.

FOTO: COLOURBOX.COM

FAKTA

Læs mere om social pejling og flertalsmisforståelser i RUS 3/2011: "Facts skaber forebyggelse".

Ungnorddjurs i Norddjurs Kommune omfatter junior- og aftenklubber, SSP, ungdomskonsulenter, støttekontaktkorps m.m.
- se www.ungnorddjurs.dk.

Læs mere om kommunens forebyggende sundhedsprojekter på www.norddjurs.dk

UNGE STÅR AF, NÅR DET BLIVER *unormalt*

Erfaringerne med rygning viser, at **systematisk forebyggelse, underbygget af lovgivning, får unge til at ændre adfærd.**

> I år 2000 kunne elever i folkeskolen for sidste gang gå ind i et tilrøget lokale på skolen og tage sig en cigaret i skoletiden. Dengang røg knap hver sjette niende-klasses-elev hver dag, og hver tredje elev røg en gang imellem. I dag er rygning helt forbudt på landets skoler, og blandt de 15-årige er det kun hver tiende, der ryger hver dag, og hver fjerde, der ryger en gang imellem.

Et markant fald, der vidner om en kultur- og holdningsændring omkring tobakken, som ikke er kommet af sig selv. Bagved ligger et stort forebyggelsesarbejde, som underbygget af lovgivning har ændret en usund vane blandt landets unge.

Poul Dengsøe Jensen har siden 2000 arbejdet med forebyggelse af rygning i Kræftens Bekæmpelses projekt Børn, Unge & Rygning, og hans erfaring er, at det mest virksomme er at gøre det mindre normalt at ryge blandt voksne. For når noget bliver unormalt i voksenkulturen, holder de unge også op med at gøre det.

- I Kræftens Bekæmpelse tænker vi meget i at påvirke den kontekst, de unge bevæger sig i. Over for børn og unge handler

det om at fjerne cigaretten fra de miljøer, de færdes i, og dermed signalere, at rygning ikke er normal adfærd. Jo flere restriktioner man sætter, desto stærkere bliver signalet om, at det ikke er normalt at ryge, siger Poul Dengsøe Jensen.

>> Jo flere restriktioner man sætter, desto stærkere bliver signalet om, at det ikke er normalt at ryge. <<

Poul Dengsøe Jensen

SIGT LIDT HØJERE

Hos Kræftens Bekæmpelse har man den holdning, at loven ikke behøver at afgøre, hvor højt overliggeren skal sættes. Den kan altid sættes en smule højere. Da den første rygelov i 1995 dikterede, at rygning skulle foregå i et rygerum, gik Kræftens Bekæmpelse for eksempel i dialog med en række skoler, og fik lavet aftaler om, at eleverne skulle helt udenfor, hvis de ville ryge. På efterskolerne, hvor eleverne stadig gerne måtte ryge på deres værelser, skabte organisationen en debat, der rykkede holdnin-

gerne så meget, at over halvdelen af skolerne i dag er helt røgfri for eleverne.

- Vi har hele tiden følt, at de danske beslutningstagere har været bagud i forhold til folkestemningen. Det ser ud til, at man har været bange for at træde nogen over tæerne. Politikerne er meget tilbageholdne, og de lader sig let forvirre af det mindretal, der altid råber op og skaber polemik, siger Poul Dengsøe Jensen.

En Gallupundersøgelse, som Kræftens Bekæmpelse fik foretaget i 2007 op til den seneste revidering af loven om røgfri miljøer, bakker op om det synspunkt. For mens der i befolkningen var stemning for at stramme loven yderligere og indføre totalforbud mod rygning på skoler og efterskoler, trak politikerne i land og lagde en knap så stram linje, så man stadig må ryge uden for på skolernes område.

Forebyggelsesarbejdet er en balancegang, hvor man skal prøve at gå lidt længere end lovgivningen, men ikke så langt, at man taber befolkningens velvilje, mener Poul Dengsøe Jensen.

- Da vi begyndte at tale for røgfri miljøer, turde vi ikke foreslå, at skolerne skulle være helt røgfri. I stedet talte vi om, at lærere og elever skulle prøve at finde nogle steder udenfor, hvor de kunne ryge. Dengang var vi med i dialogen om rygerum, men i dag er rygerum et decideret fy-ord i vores regi. Men man er nødt til at starte et sted, siger han.

På den måde rykkes grænsen hele tiden, og næste skridt i forhold til at fjerne cigaretterne fra unges miljø berører også

FOTO: KRÆFTENS BEKÆMPELSE

- I Kræftens Bekæmpelse tænker vi meget i at påvirke den kontekst, de unge bevæger sig i. Over for børn og unge handler det om at fjerne cigaretten fra de miljøer, de færdes i, og dermed signalere, at rygning ikke er normal adfærd, forklarer Poul Dengsøe Jensen, projektleder hos Kræftens Bekæmpelse.

FOTO: COLOURBOX.COM

I 2000 røg knap hver sjette niendeklasse-elev hver dag, og hver tredje elev røg en gang imellem. I dag er rygning helt forbudt på landets skoler, og blandt de 15-årige er det kun hver tiende, der ryger hver dag, og hver fjerde, der ryger en gang imellem.

FAKTA:

Nyt projekt om alkoholforebyggelse hos Kræftens Bekæmpelse

Kræftens Bekæmpelse sætter med et nyt femårigt forebyggelsesprojekt også fokus på alkohol.

Projektet hedder Unge & Alkohol, og organisationen har sat som mål at udskyde unges alkoholdebut og bekæmpe storforbrug og bingedrinking blandt de 16-25-årige.

Som et første skridt vil Kræftens Bekæmpelse kortlægge den allerede eksisterende alkoholforebyggelse blandt unge i Danmark.

Med udgangspunkt i erfaringerne fra tobaksområdet har organisationen planer om projekter med intervention, forældrekontrakter og at udvikle undervisningsmateriale.

de voksne. Kræftens Bekæmpelse har nemlig som mål, at rygning skal forbydes helt, alle steder hvor børn og unge færdes – også på lærepladser.

- Det er et af de virkelig ømme punkter at røre ved, for hvad så med det voksne personale på institutionerne? Kan man tillade sig at røre ved deres frihed? Det er den kamp, vi skal ind at kæmpe nu, fortæller Poul Dengsøe Jensen.

VIGTIGT AT FÅ FORÆLDRENE MED

Samarbejdet med institutioner og virksomheder er et led i de seneste ti års strategi hos Kræftens Bekæmpelse, hvor man er gået bort fra tanken om, at oplysning løser problemerne. Efter 30 års oplysningskampagner uden mærkbare resultater på antallet af rygere, konstaterede man i organisationen, at den gamle tanke om, at det oplyste menneske tager de gode valg, ikke holdt vand.

- Vi skal ikke stoppe med at oplyse, men vi er nødt til at gå mere aktivt til værks, og det hjælper ikke, at Kræftens Bekæmpelse går ud og siger FY. Vi skal have nogle til at formidle budskabet på en fornuftig måde. Det handler om at komme i dialog med de miljøer, hvor de unge færdes, og få dem til at oprette tiltag. Det er den sti, vi går ad nu, og det er helt sikkert også derfor, at vi har oplevet det fald i rygning, som vi har.

Et nyt indsatsområde i Kræftens Bekæmpelses kamp mod unges rygning er forældrene. I et tre-årigt projekt, hvor folkeskoler i 17 kommuner deltager, får skoleelever i 7. – 9.-klasse mulighed for at forhandle en ikke-ryger-kontrakt med deres forældre, hvor begge parter skal yde noget. Målet er dels at træne de unge i at sige nej til tobakken og dels at engagere forældrene i, at de unge ikke begynder at ryge. Kræftens Bekæmpelse har fået trykt kontrakter, hvor børnene sammen med forældrene formulerer

aftaler, der forpligter begge parter. Barnet kan for eksempel forpligte sig til ikke at ryge hele næste skoleår, mens forældrene kan støtte barnet ved at skrive under på, at hjemmet skal være røgfrit, eller at der ikke må ryges i bilen. På den måde oplever barnet ikke at stå alene med opgaven, forklarer Poul Dengsøe Jensen.

I løbet af de næste tre år vil Kræftens Bekæmpelse følge de unge og sammenligne dem med en gruppe unge, der ikke har været udsat for samme intervention.

- Hvis tiltaget har succes, håber vi, at det kan bliver båret ud til resten af landet. En succes vil være, hvis det lykkes at nå ud til forældrene, uden at de føler, at vi træder dem over tærerne, siger Poul Dengsøe Jensen.

KORT NYT

FRA FORSKNINGEN

NY FORSKNING I ALKOHOL OG UNGE HJERNER

> Unge hjerner forandres af alkohol. Et forskningsprojekt på Hvidovre Hospitals MR-afdeling skal nu afdække hvordan 75 børn og unge, som er nået den alder, hvor mange begynder at drikke, vil de næste tre år få MR-scannet hjernen og gennemgå omfattende psykologiske test, som vil dokumentere, hvordan et begyndende alkoholforbrug sætter spor i hjernen.

De unge forsøgsdeltagere er allerede i fem år blevet scannet og undersøgt hvert halve år som led i det meget omfattende forskningsprojekt "Hjernens Udvikling hos Børn og Unge" (HUBU). Det betyder, at forskerne har data, fra før de unge begynder at drikke, og kan følge udviklingen i hjernen, efterhånden som forsøgspersonerne udvikler deres drikkevaner.

- Projektet vil give helt ny viden om,

hvordan den unge hjerne påvirkes af alkohol, siger postdoc Kathrine Skak Madsen, som står i spidsen for alkoholdelen af HUBU-projektet.

- I dag ved vi, at der er forskel i mikrostrukturen af hjernens fiberbundter hos unge, der drikker, sammenlignet med unge, der ikke drikker. Vi ved bare ikke, hvilke forskelle der er opstået på grund af alkohol, og hvilke der allerede var i hjernen, før de unge begyndte at drikke. Det vil vores undersøgelse kaste lys over, siger hun.

Der går tre år, før de første resultater ligger klar, så foreløbig kan man kun gætte på, hvad alkohol gør ved hjernen. Men en af Kathrine Skak Madsens hypoteser er, at alkoholen forvolder størst skade i de hjernestrukturer, der er under udvikling i den periode, hvor den unge begynder at drikke sig fuld.

HUBU-projektet er finansieret af Lundbeckfonden og Forskningsrådet for Sundhed og Sygdom og sker i samarbejde mellem MR-afdelingen på Hvidovre Hospital, University of California, San Diego, Danmarks Pædagogiske Universitet og Center for Integrated Molecular Brain Imaging.

Forskerne har ud over hjernescanningerne målt køns- og stresshormoner og indsamlet data om børnenes kognitive og følelsesmæssige funktioner og om ydre faktorer som stress, motion og andre påvirkninger i livet. Projektet er et af de omfattende og vækker international opsigt, fordi det følger børnene over lang tid og med kort interval mellem hjernescanningerne.

GRAVIDE TROR, AT **SPIRITUS ER VÆRRE END VIN**

> Mangelfuld information om alkohol til gravide kan betyde, at mange kvinder undervurderer risikoen ved at drikke alkohol under graviditeten. Det tyder en kvalitativ undersøgelse foretaget blandt 30 gravide og nyligt nedkomne kvinder i Århus.

Gravidprojektet under Center for Alkoholbehandling i Århus står bag undersøgelsen, som er baseret på kvalitative interviews. De 30 kvinder har fortalt om deres alkoholvaner, deres viden om alkohol og graviditet, hvilken information de har fået af jordemoder og læge under graviditeten og deres holdninger til alkohol i graviditeten.

Mens flertallet af kvinderne i undersøgelsen fortæller, at deres læge eller jordemoder har spurgt, om de drikker alkohol, kan kun få huske at have fået information om sundhedsstyrelsens anbefalinger til gravide om alkohol under graviditeten. Hos de, som havde fået information, var informationen i halvdelen af tilfældene ikke i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens anbefalinger.

Og kvindernes viden bærer præg af manglende information. Mens de fleste er klar over, at det er skadeligt for det ufødte barn, hvis moderen drikker for meget og for ofte, har en del af kvinderne den fejlagtige opfattelse, at spiritus er farligere for fosteret end f.eks. vin og øl. Vin blev omtalt positivt af mange af kvinderne.

De fleste af kvinderne i undersøgelsen finder Sundhedsstyrelsens anbefaling om ikke at drikke alkohol fornuftig, men mange opfatter det som en anbefaling til kvinder, der har problemer med at styre forbruget.

Undersøgelsen viser også, at særligt de helt unge gravide ofte oplever et drikkepres fra forældregenerationen, som finder Sundhedsstyrelsens anbefalinger overdrevne. Mange bliver opfordret til at drikke et enkelt glas en gang imellem af forældrene.

Gravidprojektet under Center for Alkoholbehandling i Aarhus offentliggjorde i 2011 en undersøgelse, der afslørede uenighed både blandt læger og jordemødre om, hvilke anbefalinger man skal give om alkohol til gravide.

Læs mere om gravidprojektet her:
<http://gravidprojektet.foundry.aarhuskommune.dk/>

LÆGER RÅDGIVER MINDRE OM A END OM KRM

> Næsten halvdelen af svært overvægtige voksne siger, at deres egen læge har givet dem råd om vægttab, og omkring hver tredje dagligryger har fået råd om rygestop, mens det er relativt få med stort alkoholforbrug, som rådgives om alkohol.

Kun 11 procent af dem, som drikker mere alkohol end Sundhedsstyrelsens anbefalede højrisikogrænse, siger, at deres egen læge har givet dem et råd om at nedsætte forbruget af alkohol. Den såkaldte højrisikogrænse er 14 genstande om ugen for kvinder og 21 genstande for mænd.

Tallene er fra en repræsentativ landsdækkende undersøgelse i 2010 blandt voksne mænd og kvinder, dvs. i aldersgruppen 16 år og opefter. På spørgsmålet "Har du været ved din egen læge i løbet af de seneste 12 måneder", svarer 77,8 procent ja. Undersøgelsen siger ikke noget om borgerens årsag til at opsøge den praktiserende læge, men den viser, hvor mange af dem, der har en usund adfærd i forhold til kost, rygning, alkohol og fysisk aktivitet eller er overvægtige, som er blevet rådgivet af egen læge om netop det.

Kilde: Ugens tal for folkesundhed, uge 5, 2012. Læs mere på www.si-folkesundhed.dk/ tryk på Ugens tal.

Det er stadig svært at få A'et ind i konsultationen.

En kommune på 50.000 indbyggere har udgifter på mindst 28,3 millioner kroner om året pga. alkoholproblemer.

ALKOHOL ER DYRT FOR KOMMUNERNE

> Danskernes høje alkoholforbrug medfører, at en kommune på 50.000 indbyggere årligt må indregne mindst 28,3 millioner kroner i meromkostninger til overførselsindkomster og hjælp til børnene i de familier, hvor alkoholforbruget er problematisk.

Tallet stammer fra rapporten 'Kommunale omkostninger forbundet med overforbrug af alkohol', som Dansk Sundhedsinstitut – DSI – har udarbejdet for Sundhedsstyrelsen. På DSI understreger man, at der er tale om et minimumstal, idet man ikke har alle alkoholafhængige med i analysen, men kun de borgere, som har været/er i alkoholbehandling. Omkostningerne er opgjort for 2010.

På landsplan er der fundet årlige kommunale meromkostninger svarende til samlet 3,1 mia. kr. til borgere med et overforbrug af alkohol. Dertil kommer betydelige regionale sundhedsomkostninger samt kommunale omkostninger, som ikke har kunnet medregnes i analysen, herunder hjemmepleje og kommunal genoptræning.

Da analysen langt fra omfatter alle med alkoholoverforbrug, må det ifølge DSI anslås, at de årlige meromkostninger for en kommune er væsentligt højere. Med afsæt i at antallet af alkoholafhængige i Danmark er anslået til 140.000, skriver DSI:

- Forestiller man sig, rent hypotetisk, at denne gruppe har et forøget forbrug af kommunale ydelser, der er sammenligneligt med det, der er fundet i denne analyse, stiger de samlede meromkostninger til 7,8 mia. kr. I forhold til en kommune med 50.000 borgere svarer det til 70 mio. kr. I det omfang det er muligt at nedbringe omkostningerne knyttet til alkoholoverforbruget, er der således et betydeligt besparelsespotentiale. Det mulige besparelsespotentiale kan sammenholdes med kommunernes udgifter til alkoholbehandling, der i 2010 på landsplan udgjorde 283,5 mio. kr.

Hele rapporten kan downloades fra Sundhedsstyrelsens hjemmeside www.sst.dk – søg under Alkohol/Tal og undersøgelser/Udgivelser

GRATIS RÅDGIVNING OM DOBBELTBELASTEDE

> Sundhedsstyrelsen har anslået, at der blandt borgere med alkoholafhængighed er godt 50 procent, som lider af personlighedsforstyrrelse eller psykisk symptomidelse som f.eks. angst, depression eller ADHD.

I en kommune med 100.000 borgere over 14 år vil de 1.500 have et alkoholafhængighedssyndrom og en psykisk dobbeltbelastning, som komplicerer behandlingsopgaven.

Det er baggrunden for, at Sundhedsministeriet via satspuljemidlerne fra 1. januar i år har bevilget penge til et Kompetencecenter for Dobbeltfokuseret Afhængighedsbehandling.

Centret, som er placeret på Ringgården i Middelfart, yder gratis rådgivning og konsulentbistand til misbrugscentre, jobcentre og socialforvaltninger m.fl. i forhold til behandling af klienter med kompleks og comorbid alkoholproblematik for at identificere den bedste behandlingstilgang og -plan til klienten. Der tilbydes også faglig kompetenceopbygning gennem undervisning og temadage.

Kompetencecentret får også til opgave at levere specialiseret døgnbehandling med dobbeltfokus.

Til dette formål er der fra satspuljen afsat 13 mio. kr., som kommunerne kan benytte til køb af pladser på centret.

Læs mere på www.ringgarden.dk

I næste nummer af Magasinet RUS bringer vi et interview med repræsentanter fra det ny kompetencecenter.

Ringgården tilbyder nu gratis konsulent- og rådgivningsbistand til kommunerne.

FOTO: COLOURBOX.COM

Ny undersøgelse bryder tabu og sætter tal på problemer med ældre, som drikker for meget.

FULDE ÆLDRE ØDELÆGGER ARBEJDSMILJØET

> Næsten to ud af tre af de FOA-medlemmer, som – via arbejde i hjemmehjælpen eller på plejehjem og plejecentre – er i kontakt med borgere med et højt alkoholforbrug, angiver, at borgernes høje alkoholforbrug i nogen eller høj grad gør det svært for dem at udføre arbejdet. 40 pct. har befundet sig i grænseoverskridende situationer.

Det viser en undersøgelse, som FOA og Ugebrevet A4 har foretaget blandt 816 FOA-medlemmer, størsteparten social- og sundhedshjælpere og -assistenter.

I undersøgelsen sætter plejepersonalet også egne ord på, hvordan de ældres alkoholforbrug påvirker arbejdet og arbejdsmiljøet i ældreplejen.

Det fremgår, at knap halvdelen af ple-

jerne er i kontakt med borgere, som de vurderer drikker for meget – defineret som mere end Sundhedsstyrelsens grænser på 14 genstande ugentligt for kvinder og 21 genstande for mænd. Fire ud af ti i undersøgelsen har været i situationer, som de finder personligt grænseoverskridende på grund af ældres alkoholforbrug.

Mere end hver tredje plejer ved ikke præcist, hvor servicegrænsen går mellem eksempelvis at købe alkohol og fjerne tomme flasker for ældre, fulde klienter.

Karen Stæhr, formand for FOA's Social- og Sundhedssektor, kalder ifølge Ugebrevet A4 de ældres alkoholvaner for 'et fandens stort tabu, som – uha – man endelig ikke må tale om' og fortsætter:

- Men der er sådan set nogle, der bliver

udsat for overgreb, som de ikke bør udsættes for, bare fordi de passer deres arbejde. Det er helt uacceptabelt, at ledelsen lader medarbejderne stå alene i de her situationer, og det er et enormt ledelsessvigt, når ledelsen samtidig er bekendt med, at der er ældre, som har et alkoholproblem – og man sender medarbejdere ud uden at sikre meget klare retningslinjer for, hvad der skal ske. Det er dybt forkasteligt, siger Karen Stæhr.

Læs hele artiklen på:

www.ugebreveta4.dk/undersogelser

Se også Magasinet RUS, 2/2011

– temanummer om ældre og alkohol på www.magasinet-rus.dk

FOTO: INA JOHANSEN

HÅNDHÆVELSE AF ALDERSGRÆNSER

Flere vestlige lande har **succes med at håndhæve aldersgrænsen for køb af alkohol**. USA har verdens højeste aldersgrænse og største effekt.

> I det seneste nummer af RUS afviste flere af folketingets sundhedsordførere at hæve aldersgrænsen for køb af alkohol til 18 år. Som årsag blev blandt andet givet, at det allerede nu er svært at håndhæve 16-års-grænsen, så hvordan skulle man så kunne gøre det med en højere grænse?

Til inspiration for de danske politikere har RUS undersøgt, hvordan det går med håndhævelsen i lande, som vi normalt sammenligner os med: Sverige, Holland og Schweiz. Vi har også set på de amerikanske erfaringer.

METODER

Formålet med håndhævelse af aldersgrænsen er at nedbringe salg og udskænkning af alkohol til mindreårige.

I Sverige og Holland koncentrerer indsatsen i og omkring hot spots som barer og diskoteker, der tiltrækker mange unge – i Holland tillige også omkring events, sportsklubber, etc.

Håndhævelsens aktør i Sverige er politiet, der tjekker alder og promille samt mindreåriges besiddelse af alkohol på gadeplan. I Holland overvåges salg og udskænkning af civile kontrollører. Begge

tiltag tjekker bevillingen og tilbyder kurser i ansvarlig udskænkning.

I Schweiz er kontrollen bredspekteret: Caféer, barer, pubber, restauranter, take-aways, købmænd, kiosker, vinhandlere, events og sportshaller udsættes for stikprøvekontrol. Aktørerne er mindreårige "mystery shoppere".

I Sverige påhviler der salgspersonalet et personligt ansvar for udskænkning af alkohol: Bevillingen kan inddrages, og sælgeren tildes en bøde. Illegalt salg straffes med store bøder og fængsel.

I Schweiz straffes overtrædelser med

bøde, fying eller inddragelse af bevillingen.

I nogle kantoner er det desuden lovpligtigt for sælger at spørge efter ID. I Holland risikerer ejeren af salgsstedet bøde, det samme gør mindreårige, der drikker alkohol på offentlige steder. Forældrene involveres og skal i Sverige selv hente deres barn på politistationen.

Tjek af unges besiddelse af alkohol er ligeledes vigtig, da forældre, søskende og ældre kammerater også leverer drikkevarer til mindreårige. I Sverige får mellemmanden en bøde, også selv om der ikke har været tale om salg.

RESULTATER

I Sverige blev 55 pct. af de mindreårige afvist af bartenderen i 1996 – i 2007 var tallet kommet op på 92 procent. I år 2000 kunne de schweiziske "mystery shoppere" købe alkohol i 83, 5 pct. af tilfældene, mens det kun lykkedes i 26, 8 pct. af tilfældene i 2010.

I Holland blev loven overholdt i 78 pct. af tilfældene i 2010, imod 19 pct i 2009. Evaluering af effekten af håndhævelse er meget væsentlig. Både i Sverige og Holland bliver indsatsen evalueret af "mystery shoppere", og i Sverige tillige af

skuespillere, (der spiller fulde). Evalueringen skal vise om overholdelse af loven hos sælgere/bar-personalet er blevet forbedret. I Schweiz evalueres løbende, og stikprøverne tages med korte intervaller samme steder, så den præventive virkning holdes vedlige.

USA

Høje aldersgrænser er kontroversielle i Danmark, men ikke i den personlige friheds hjemland, USA. Her indførte man i 1984 verdens højeste grænse på 21 år i alle stater gennem statslig lovgivning. Det skulle vise sig at blive det mest effektive tiltag i 30 års alkoholpolitik, og det anslås at have reddet 25.000 liv (primært fra dødsårsager og selvmord), som det fremgår af figur 1.

Andre undersøgelser viser, at effekten holder, selv efter at de unge kan drikke lovligt.

Det skal tilføjes, at alkoholforskere og børneorganisationer i USA har rejst en kraftig kritik af det, de oplever som mangelfuld håndhævelse af loven. Det giver alt for meget plads til alkohol- og forlystelsesindustrien, mener de. Også The Surgeon General har kritiseret de lokale myndigheder for ikke at gøre nok, for at loven bliver overholdt.

KAN OVERFØRES

Metoderne fra udlandet kan nemt overføres til Danmark. Det mener Johan Damgaard Jensen fra Alkohol & Samfund, som også understreger, at der allerede er gang i en masse gode lokale initiativer, som ikke nødvendigvis kræver de helt store armbevægelser.

- Håndhævelse af aldersgrænser er et enkelt tiltag med stor forebyggende virkning i forhold til vold og skader, forgiftning, hærværk og anden kriminalitet.

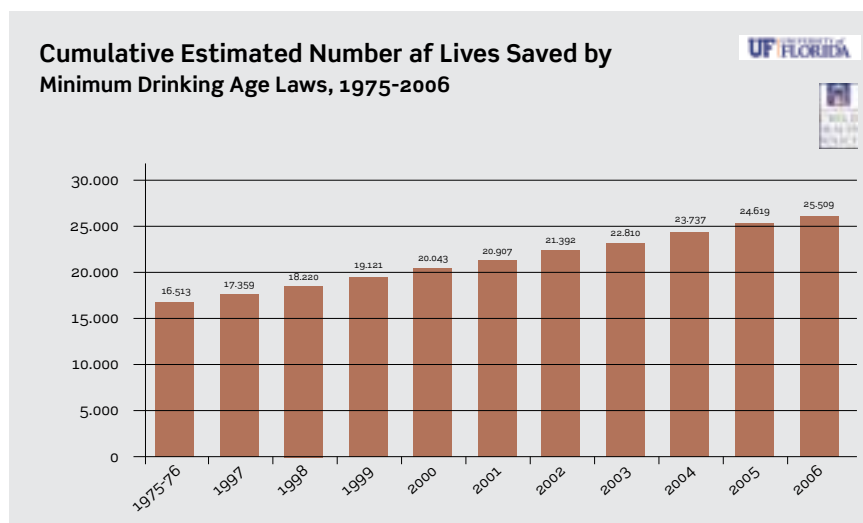
Han advarer dog mod kun at koncentrere indsatsen omkring barer og diskoteker, for der er flere forsyningskanaler til de unge.

- Supermarkederne er langt den største og mest aggressive sælger af alkohol til befolkningen. Nogle steder kan man dårligt komme ind i forretningen uden at falde over vin- og ølkasser. Derfor er det også interessant at se på, hvordan de håndterer aldersgrænsen, siger Johan Damgaard Jensen.

Læs mere om de europæiske erfaringer med håndhævelse på RUS' hjemmeside, www.magasinet-rus – søg Eksempler på håndhævelse af aldersgrænser.

Fig.1 Amerikanernes indførelse af en "Minimum Drinking Age Law" på 21 år har vist sig at være et effektivt alkoholpolitisk tiltag, som har reddet mere end 25.000 liv over 10 år. Det er sket på trods af, at det ifølge kritikerne kniber med håndhævelsen.

Kilde: National Highway Traffic Safety Administration, NHTSA, 2006 Data – her gengivet fra et foredrag af Dr. Wagenaar, University of Florida.

Viden om alkohol

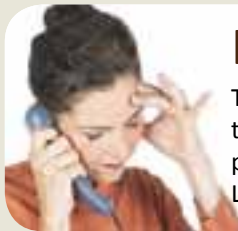
Hope Alkohol

Gratis anonym rådgivning til personer, der drikker for meget, og til pårørende. Find en vej til hjælp og find adresser på steder, der tilbyder behandling. www.hope.dk/alkohol

Hope Ung

Gratis anonym rådgivning til børn og teenagere, der lever, eller har levet, tæt på en voksen, der har et skadeligt forbrug af alkohol. www.hope.dk/ung

Hope Linjen

Tilbud om en støttende anonym samtale til personer, der drikker for meget, og til pårørende. Ring gratis alle hverdage på Hope Linjens telefon: 8033 0610

Magasinet RUS på web

www.magasinet-rus.dk formidler teoretisk og praktisk viden om forebyggelse, behandling, forskning og politik, primært på alkoholområdet.

Alkohol & Samfund udfordrer alkoholpolitikken og -kulturen i Danmark for at styrke forebyggelsen af alkoholproblemer. Vi er en landsdækkende organisation, der er uafhængig af partipolitiske, religiøse og erhvervmæssige interesser.

**ALKOHOL
& SAMFUND**

Afsenderoplysninger:

Ændringer eller ny adresse? Besked til tlf: 3529 3090 eller cpo@alkohologsamfund.dk
Alkohol & Samfund · Drejervej 15, 5. sal · 2400 København NV